2.6.2021

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaosto

Sisäisen turvallisuuden selonteko (VNS 4/2021 vp) Tullin kannalta

Sisäisen turvallisuuden selonteossa on käsitelty Tullin tehtäväkenttää eri näkökulmista. Tärkeää on huomata, että Tulli toimeenpanee myös koko Euroopan unionin sisäistä turvallisuutta palvelevia toimia sekä se, että Tulli valvoo Suomen rajat ylittävää tavaraliikennettä EU:n ulkorajaliikenteen ohella myös EU-jäsenvaltioiden välisessä posti-, henkilö- ja kaupallisessa tavaraliikenteessä tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaatteen sallimin keinoin.

Tullin valvottavana olevan tavaraliikenteen määrään vaikuttavat myös taloussuhdanteet. Tärkeä näkökulma valvonnassa on, että tarkastustoimenpiteet tulisi mahdollisimman hyvin osata kohdistaa säännösten vastaisiin kuljetuksiin, jotta ei liiaksi hidastettaisi laillisia kuljetuksia. Tätä tavoitetta palvelee tavarakuljetuksista saatavilla olevaan tietoon perustuva riskianalyysi.

Selonteossa mainitaan Euroopan komission vuonna 2020 päättämä ja neuvoston tukema toimintasuunnitelma, jolla pyritään nostamaan EU:n tulliliito seuraavalle tasolle. Tullivalvonnan osalta toimintasuunnitelman täytäntöönpano tähtää jäsenvaltioiden yhteisen toiminnan tiivistämiseen, kuten yhteiseen riskinhallintaan ja analytiikkaan sekä yhteen toimiviin teknologioihin. Toimenpiteet palvelisivat myös laillisen kaupankäynnin sujuvuutta ja edellyttävät tullivalvonnan automaation ja analytiikan edelleen kehittämistä. Toimintasuunnitelmaa toimeenpanevat ensimmäiset toimet ovat komission valmistelussa.

Merkille pantavaa Tullin tehtävissä on verkkokaupan erittäin voimakas kasvu. Vuonna 2020 Suomeen saapui noin 40-50 miljoonaa pakettilähetystä. Näin suurten ja mahdollisesti edelleen kasvavien volyymien joukosta on lainvastaisten lähetysten löytäminen vaikeaa.

Tulli tekee sisäisenturvallisuuden tehtävissään tiivistä yhteistyötä poliisin ja Rajavartiolaitoksen kanssa, mikä on selonteon mukaan toiminut hyvin. Tämä PTR-yhteistyö tuo myös kustannussäästöjä, kun viranomaiset voivat lainsäädännön puitteissa tehdä myös toistensa päätehtäviä. Yhteistyön tehokas onnistuminen kuitenkin myös edellyttää, että näiden PTR-viranomaisten resurssien ja välineiden tulee olla siinä määrin samalla tasolla, että yhteystyöhön kyetään osallistumaan silloin kun siihen on tarvetta. Selonteossa on nostettu esiin, että PTR-viranomaisten perusajoneuvokaluston ylläpitäminen ja

uudistaminen edellyttävät resursointia. Ainakin Tulli on joutunut viimevuosina lykkäämään ajoneuvohankintojaan, kun sen on tullut priorisoida muita hankintoja.

Selonteon mukaan tulee turvata Tullin kyky varmistaa rajat ylittävän liikenteen turvallisuus verkkokaupan jatkuvasti kasvaessa sekä henkilöiden rajaliikenteen ja kaupallisen tavaraliikenteen toipuessa aiemmalle korkealle tasolle. Selonteon mukaan tämä tarkoittaisi arviolta sisäisen turvallisuuden tehtävissä toimivien virkamiesten henkilöstömäärän nostamista 120 henkilötyövuodella noin 1 070 henkilön tasolle. Analytiikan ja modernin automaatioteknologian kehittämisestä ja käyttöönotosta saadaan täysi hyöty vain, kun niiden avulla kohdennettaviin tarkastuksiin on riittävät resurssit ja kun lainvastaisuuksia löytyy, tarvitaan resursseja myös rikostutkintaan.

Hallitusneuvos Ismo Mäenpää